

PERSOONLIJKE VISIE OP HET TOTALE PROJECT "FORT NAPOLEON"

Fabiaan Van Severen, 10 juni 2000

Bij het eerste bezoek aan het Fort Napoleon werd ik overvallen door sterk wisselende gevoelens. Enerzijds is er de massieve muurmassa, de monumentaliteit. Ook de oorlogsfunctie is overal aanwezig: de schietgaten, de verdedigingswal, de strategische ligging... Anderzijds is er de zuivere structuur die ijzersterk is, zowel reëel als gevoelsmatig, ze scheidt verwarring, ontzag, maar ook verwondering. Er zijn de rondbogen en kruisgewelven die schijnbaar moeiteloos de enorme steenmassa opvangen. Er is ook de vijfhoek die onmiskenbaar een verdedigende functie heeft. Is het toeval of bedoeld, maar de combinatie van de rondgangen met de vijfhoekvorm, doet je letterlijk het noorden verliezen. Bij een eerste bezoek heb je het moeilijk je oriëntatie te behouden, maar het scheidt ook verwondering, angst.

Deze dualiteit tussen de functionaliteit en de poëzie, die ontstaat door de vanzelfsprekendheid van de klare structuur, maakt architectuur. Architectuur die emoties losweekt. Architectuur die zijn functies ruim overtreft. Als ik door het fort loop denk ik niet aan oorlog, vechten, verdedigen. Ik beleef evenwicht, structuur, schoonheid, kortom pure architectuur.

In dit opzicht moeten we ook de ingreep van het architectuurburo "Govaert & Vanhoutte" bekijken. Enerzijds kunnen we stellen dat het fort historisch en architecturaal in tact moet blijven, restaureren en afblijven dus. Anderzijds geloof ik dat een hedendaagse ingreep een meerwaarde kan creëren. Vertrekkende van de idee dat goede architectuur tijdloos is ben ik ervan overtuigd dat de hedendaagse functie en betekenis kan gesteund worden door een ingreep die het bestaande respecteert en tegelijkertijd de toegankelijkheid en beleving van het fort versterkt.

Het fort wordt tot een monument verheven en krijgt daarbij een museale functie. Dit lijkt een heel logische en verantwoorde herfunctionering van dit stuk oorlogsarchitectuur. Anders ligt het natuurlijk met het inplanten van een restaurant, een café. Toch geloof ik dat deze ons helpt bij de beleving van de historische en architecturale waarden van het fort. Het kan vele mensen dichterbij ons culturele erfgoed brengen. Denken we maar aan de paradors in Spanje en Portugal, hotels die gevestigd zijn in historische gebouwen. Zij helpen bij de culturele beleving van deze sites waar de museale benadering misschien een beetje teveel afstand bewaart.

Bij het ontwerpen van de bar en bijhorende tafels wou ik zoveel mogelijk de rondgang en de pure architecturale lijnen van het fort respecteren en zichtbaar laten. Daarom moesten deze zoveel mogelijk los komen te staan van de muren, kolommen, ramen en rondbogen. In plaats van muren en kolommen door te trekken, heb ik geopteerd om deze bijkomende elementen te laten zweven. Daar we nog altijd geplaagd worden door de zwaartekracht zag ik mij verplicht deze horizontale vlakken te voorzien van steunpunten. Er is gekozen voor centrale poten, waarop samengestelde glazen platen rusten. Deze glasoppervlaktes worden belicht vanuit de poten, waardoor het zwevende gevoel versterkt wordt. De onontbeerlijke oppervlaktes van toog en tafels zweven als een aureool met zijn satellieten door de ruimte. Om dit gevoel niet te verstoren zijn de werkblokken met alle praktische voorzieningen (tapinstallatie, koelkasten, koffieautomaat,...) losgekoppeld van het toogblad. De ronde tafels zijn in hoogte verstelbaar om te voldoen aan meerdere functies (restaurant, receptie, walking buffet...)

In contrast met de witte oplichtende tafelbladen worden de zwart lederen stoelen "Crossed legs" gebruikt, die ik drie jaar geleden ontwikkelde en in productie bracht. Speciaal voor het fort is op de lijnen van deze bestaande stoel een barstoel ontwikkeld.

Voor de polyvalente ruimte in de glazen uitbouw heb ik eenvoudige tafels ontworpen met een blad in gelooagd eiken als een voortzetting van de eiken vloer. Hier zijn ook de stoelen "Crossed legs" gebruikt om een continuïteit te verzekeren met de aanpalende barruimte.

Ik denk dat we het totale project "Fort Napoleon" mogen beschouwen als een goede symbiose tussen het historische en culturele erfgoed enerzijds, en de hedendaagse functies en vormgeving anderzijds.